Schultz Christophori: Dissertatio historica de Iudaeo non mortali.

Regiomonti typis frid. Reusneri.

1698.

DISSERTATIO HISTORICA,
DE

JUDÆO NON-MORTALI,

Quam

ADJUVANTE DEO IMMORTALI,
CONSENSU
Amplissimæ Facultatis Philosophicæ,
Certaminis publici argumentum facient
PRÆSES

M. CHRISTOPHORUS SCHULTZ,

Regiom. Pruss.
ET
RESPONDENS

MARTINUS Schmied/

Slavia Pomer.
SS. Theol. & Philos. Stud.
IN AUDITORIO PHILOSOPHORUM,
Ad diem XXVI. Januar.
Anno M DC LXXXIX.

REGIOMONTI,
Typis FRIDERICI REUSNERI, SER. ELECT. BRAND.
ET ACADEM. TYPOGR. HÆREDUM.
Anno 1698.

vid: M. Mittmannsth diss: de Judæo quodam, quem superstitem a tempore passionis Christi putant. Num XII. sub Finem
conf: M. Thilonis diss: de Judæo immortali. Num: XIII.

§. I.

OMnes humani casus sub incertæ sortis militant vexillo. Si nascitur infans, licet quis struat fallaces astrologorum domos, & inquirat, sitne futurus dives an pauper? Sanus an infirmus? doctus num indoctus? erunt omnia incerta, præter mortis eventum, qui certissimus. Illud est armorum mortis insigne: *Nemini parco.* Refert. Valer. Maxim. L. VII. c. II. de Anacharside, quod leges dixerit similes esse araneorum telis, in quibus infirmiora animalia hærent, valentiora perrumpant. Lex illa mortis universalissima stringit debiles item ac fortes, humiles ac superbos.

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumq; turres,

inquit Horat. lib. I. Carm. Od. IV. Excogitarunt humanâ industriâ medium, quo famæ suæ æternitatis umbram conciliare solent eruditi. *Studiis tuis te nunc immerge altius, & produc memoriam aliquo scripto. Hoc enim unum est in rebus humanis opus, cui nulla tempestas noceat, quod nulla consumat vetustas*, scribit Senec. de consol. ad Polyb. c. XXXVII. Hac de re sibi gratulatur Horatius verbis ornatis pariter ac copiosis:

Exegi monimentum ære perennius,
Regalique situ pyramidum altius:
Quod nec imber edax, aut aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar:

lib. III. Carm. Od. XXX. Interim & sapienti mors est: cui velit, nolit vacandum est. Ægyptii domos exiguas, sepulchra vero ædificarunt ampla. Hujus facti rationem dederunt, quod diu in sepulchris, breviter in domibus se commoraturos esse sciant, ut tradit Cic. in Tuscul. Hanc mortis legem Seneca omnibus natis datam putat. *Ex illo die, quo homo primam lucem vidit, iter mortis ingressus est, accessitque fato propior; Et illi ipsi, qui adolescentiæ adduntur anni, vitæ detrahuntur.* de consol. ad Marc. c. XI. Chrysostomus Tom. III. Homil. de Fid. & Sp. S. latius adhuc illam extendit: *Non solum*, inquit, *qui vivunt, mortis sententia feriuntur, sed & illi, qui nati non sunt.* Attamen Salvatorem nostrum

A tempore

tempore passionis, privilegium, de non moriendo, concessisse Judæorum alicui, tradunt varii. Quid veritatis relatio ista contineat, ostendemus.

§. II.

Referunt nunnulli, fuisse tempore passionis Christi hominem natione ac genere Judæum, qui Hierosolymis fortunarum suarum habuerit sedem. Cum vero Salvator noster meritissimus ad montem Calvariæ deductus, sub crucis pondere gemiscens, ad fores ejus quietis gratia subsistere voluerit, hominem illum nequissimum, bajulo huic dulcissimo affectatam denegasse quietem, quin minis ac verberibus gressum citius continuare coegisse, adeò ut Dominus noster crucifigendus iratus, huic dixerit nebuloni: Erit mihi tandem quies, tu vero nequitiæ gravissimas dabis pœnas, qui ad extremum usque judicii diem hanc sentire non poteris. Hinc factum est, ut Judæus ille adhuc superstes, per totum terrarum orbem irrequietus oberret. Ad tres redigi possunt classes, qui hujus Judæi mentionem fecerunt. Alii enim verissimam credunt esse historiam, sic ut ne minima de hac relatione sit habenda dubitatio. Primus, qui hujus sententiæ tuetur partes, est Matthæus Paris. Fuit is Monachus, scripsit Historiam Anglicanam majorem, in quâ satis prolixa de Judæo illo refert sequentibus: „Archi-Episcopus quidam Armeniæ in Angliam veniens, interrogatus de „Josepho viro illô, de quo frequens sermo habetur inter homines, qui „quando passus est Dominus (præsens fuit & locutus est cum eo, qui ad„huc vivit in argumentum fidei Christianæ.) Si illum aliquando viderit, „vel de eo quicquam audiverit. Respondit Archi Episcopus, adferens rem „gestam seriatim, & postea miles quidam Antiochenus de familia ejus, qui „interpres illius erat -- -- dixit lingua Gallica: Benè novit Dominus „meus hominem illum, & paulo ante, quam iter arriperet ad partes occi„dentis idem Joseph in Armenia comedit ad mensam Domini mei Archi„Episcopi, quem multoties viderat & audiverat loquentem. Et postmo„dum interrogatus de rebus gestis inter Dominum Jesum Christum & eun„dem Joseph, respondit: Tempore passionis Jesu Christi, cum captus à Ju„dæis in Prætorium adductus fuisset: ante Præsidem Pilatum, ut judicaretur „ab ipso, accusantibus ipsum constanter Judæis, cum Pilatus nullam causam „mortis in eô invenisset, dixit ad eos: accipite eum vos, & secundum legem „vestram judicate ipsum; Sed tandem invalescentibus clamoribus Judæo„rum, Pilatus iis dimisit Barrabam, ad petitionem illorum, & tradidit iis Je„sum, ut crucifigeretur. Transientibus autem Judæis extra prætorium, cum venisset

venisset ad ostium, Cartaphilus prætorii ostiarius & Pontii Pilati, cum"
per ostium exiret Jesus, pepulit eum pugno contemptibiliter post tergum,"
& irridens dixit: Vade Jesus citius, vade, quid moraris? Et Jesus severo ocu-"
lo & vultu respiciens in eum dixit; Ego vado, & exspectabis, donec veniam;"
juxta verbum Domini, exspectat adhuc Cartaphilus ille ‥ versatur in la"
chrymis & timore Domini, metuens semper, & suspectum habens adven"
tum Jesu Christi in igne seculum judicaturi, ne ipsum in ultimo examine"
inveniat iratum, quem in passionem properantem irridens ad dignam pro-"
vocavit ultionem. Veniunt ad eum multi de remotis mundi partibus,"
delectantes in ejus visione & confabulatione, quibus, si sint viri aventici,"
de rebus interrogatus breviter quæstiones solvit. Munera omnia re-"
spuit sibi oblata, victu moderato & vestitu contentus. In hoc semper ponit"
spem salutis suæ, quia ignorans deliquit, dicente Domino & orante: Pater"
ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt. fol. 339. 340. & 827. Hunc secu-"
tus autor Scripti anonymi, cujus titulus: *Relation* oder kurtzer Bericht von zween Zeugen des Leidens / unsers geliebten Heylandes JEsu Christi / derer einer ein Heide / der ander ein Jüde ꝛc. Chrysostomus Dudulæus in *relation. Germanic.* quam publici juris fecit Anno MDCXLV. Joh. Georg. Hadeck. palatinus olim Pastor. A. MDCLXXXI. aliquot pagellas typis subjici curavit hac inscriptione: *Nathanieli Christiano relation* eines Wallbruders mit Nahmen *Ahasverus* ein Jude / welcher bey der Creutzigung des HErrn Christi gewesen / und von da annoch herumb wallen und leben soll. His addi posset testimonium ex antiquis manu scriptis, quod ipse legit & refert. M. Johann. Sebastian. Mitternacht in dissert. XIX. in locum Joh. c. XXI. v. 22. pag. 405.

§. III.

Aliis suspecta videntur omnia. Hinc suspendendum judicium, nec certi aliquid determinare audent. Ita sensit olim Thomas Bartholinus de latere Christi aperto c. VII. *Fidem hujus ampliorem ne quæsiveris, ne te ad relationes hujus Sutoris Polytropi amandem, qui nuperis annis maximam Europæ partem emensus incerto solo, perenni adhuc vita fertur oberrare, aut ante ostium suum Hierosolymis denegata Christo sub crucis onere labenti quietis, perpetuas luat pœnas inquietæ. De cujus hominis veterni fide nihil ausim determinare, quanquam etiam in publica nonnullorum acta sit relatus, plusque fidei habeam narratio-*

num veritati, quam ipsius referentis. Vel enim monstrum sit hominis, vel spectrum inferorum, vel superum apparitor, quod judicium ad clariorum tribunal remitto, ne longius causæ meæ me provehat momentum. Eadem tradit Heinricus Bangertus in Comment. de ortu, vita & excessu, Antonii Coleri JCti Lubecensis cujus verba sunt sequentia: *Si quid doctrinæ eximium, aut usu egregium se inter legendum offerret, non raro etiam si quid insolitum, aut rarum, in vitâ occurreret, ipse in rei memoriam in Commentarios suos studiose retulit, & quam plurimis, ut nunc unum adducam, die XIV. Januarii Anno MDCIII. adnotatum reliquit, Lubecæ fuisse Judæum illum immortalem, qui se Christi crucifixioni interfuisse affirmaverit; De quo Judæo quid sentiendum sit, merito aliorum relinquo judicio atque ad alia transeo.* Hujus sententiæ etiam est Johann. Cluverus in Epitome Historiarum totius mundi pag. 759. & 760.

§. IV.

Alii tandem, quibus prima Sapientiæ lex est non temere credendum, relationem hanc apertam redolere fabulam dicunt. Hanc defendit opinionem Julius Cæsar Bulengerus in Historia sui temporis fol. 357. *Famæ datum id tenoris, Judæum Christi temporibus æqualem mille jam & amplius annos toto terrarum orbe vagum & errorem sine cibo & potu palari, à Deo ejus pœnæ damnatum, quod ex fece verpeorum primus Christum cruci suffigendum, Barrabam latronem ab unca & crucis terrore vindicandum exclamaverit, mox cum Christus onere crucis anhelans ad officium ejus, qui cerdo erat, interquiesceret, cum verbi acerbitate eum amandaverit, cui Christus: quia tantillum quietis mihi invides, quiescam, & tu irrequietus errabis, ac mox dicto ocyus vecordem & vagum tota urbe errasse, inde errores suos ad hunc usque diem toto orbe continuare. Eum ipsum esse, qui visus fuerit, Amburgi Anno MDLXIV. Credat Judæus Apella; Hominem id temporis cum Parisiis agerem, non vidi, nec de eo satis certis autoribus audivi.* Huic subscribunt D. Johann. Conrad. Dannhauer *in Dramat. S. sive Christeide Theat. II. Phantas. I. In Christo Sophia pag. 439. Item in Lact. Catech. part. V. concione LVII. pag. 1379.* D. Ægidius Strauch. *collegio privato Wittebergæ habito in Histor. Ecclesiast. tit. de immortali Judæo.* Item *in Concionibus habitis Gedani Evangelicis Dominica Lætare fol. 442.* D. Caspar Sagittarius *in Harmonia Hist. pass. Jesu Christi part. II. pag.* 725. Johann.

Hein-

Heinricus Hottingerus *in Hist. Ecclesiast. part. III. pag. 540.* Nicolaus Heldvaderts *in Sylva Chronologica circuli Baltici part. II. pag. 271.* Johann. Hornbeck. *de convincendis Judæis prolegom.* §. *V.* M. Johann. Sebastian. Mitternacht *dissert. XIX.* Johann. Christophorus Rumetschius *in Schediasmate Historico-Theologico pag. 97.* M. Gottfried Thilo *in Meletemate historico de immortali Judæo.* His addi meretur Rudolphus Botoreus Comment. histor. L. XI. pag. 305. ubi mentem suam de Judæo illo his explicat verbis: *Vereor, ne quis nugarum anilium probro me afficiat, si quæ tota Europa narratur de Judæo coævo Servatoris Christi fabulam huic paginæ inseram, nihil tamen vulgatius & nostratium vernacula, historia hoc profiteri non erubuit. Sic qui prius annales nostros scripserunt adstipulatores habeo ---- eum non uno seculo in Hispania, in Italia, Germania visum fuisse, atq; agnitum hoc anno eum ipsum esse, qui visus Hamburgi Anno MDLXVI. Plura de eo vulgus comminiscitur, ut audax est ad rumores quos ego, ne quid indictum sit refero.*

§. V.

Ultimæ sententiæ veritas aliquot defendi potest rationibus, quarum potissima à silentio petitur historicorum. Sane Evangelistæ fideliter notaverunt ea, quæ circa Salvatoris nostri gesta sunt passionem, nec tamen verbo hujus Judæi mentionem fecerunt. Josephus, qui propter fidele de Salvatore nostro testimonium magni faciendus, itidem nihil notavit. Eusebius Pamphilius, Episcopus Cæsariensis decem, Socrates septem, Theodoretus quinque, Sozomenus novem libris Historiam tradiderunt. Hi tanta religione, ne dicam superstitione notaverunt facta, ut etiam veris nonnunquam interposuerint falsa. Eusebii Historiam continere falsa, notavit Caspar Hedio cit. Abrahamo Scultero in Medull. Patr. part. III. pag. 6. *Sozomeni Historiam Sedes Apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur* inquit Gregor. M. L. VI. Epist. c. CXCV. fol. 889. Nicephoro in delitiis fuêre fabulæ, sit ut illum Isaacus Casaubonus exercitatione I. ad apparatum annal. Baronii numero XXV. autorem sine dubio vanissimum, futilissimum, & fabulosissimum dicat Conf. Camerarius in *c. XI. Joh. p. 267.* D. Martin. Chemn. *Exam. Concil. Trid. f. 668. 686. 689.* D. Johann. Meisnerus *de persecut. Christ.* §. *XI.* D. Conrad. Hornejus *Compend. Hist. Eccl. L. I. c. I. p. 4.* It. *c. IX. pag. 43.* D. Pappus. *in Epit. Hist. Eccl. memb. I. pag. 51.* Nullibi tamen hujus Judæi apparent vestigia. Tota Patrum

ætas

ætas (quam Kekkermannus L. III. Syst. Logici c. VIII. ad tempora usque Augustini describit. Ivvelus contra Hardingium, Mylius contra Austriacum quendam pontificium, ad tempora usque Gregorii durasse putant, D. Johann. Bechm. in Disput. Theolog. disp. I. numero LXXX. ad Seculum VII. post Christum natum deducit. Alii decem Secula tribuunt Patrum ætati, Gerh. Joh. Met. Theol. Stud. p. 281. ad Seculum XII. Patrum extendit senem) hunc nescivit Judæum. Cum ergo in tota antiquitate, nec vola uspiam restet, nec vestigium, temerarium est, relationem hanc omni fundamento destitutam animo concipere. Certè *hi Scriptores veteris ætatis, non omisissent, si scivissent, scivissent omninò rem, si fuisset.* vid. Melchior Canus. L. II. loc. commun. c. V.

§. VI.

Nec est, ut excipiant, fabulæ hujus Patroni, à silentio ad negationem vitiosè concludi: Res enim est magni momenti in toto Orbe unum oberrare hominem non mortalem. Quin ipse Matthæus Paris in Histor. fol. 817. illum inter mundi mirabilia refert. In hujusmodi verò reb9 silentiũ, si ejus nulla subsit ratio, valet pro negatione. *Prima lex Historico data est, ne quid falsi dicere audeat, deinde ne quid non audeat, ne qua suspicio gratiæ sit in scribendo, ne qua simultatis.* vid. Cicero de Orat. Polydor. Vergil. L. I. de Invent. Rer. XII. pag. 41. Huc referri possunt illa Joh. Musæi de ratione argumentandi à testimonio Historicorum; *Autor probatus esse debet extra favorem & odium constitutus, & non perfunctorie nec incidenter, sed ex professo in Historiæ alicujus descriptione occupatus. Videtur insuper requiri, ut res, de cujus veritate disputatur, non sit vulgata & levis, sed magni momenti, quam nosse posteritatis multum interest, & quæ illo tempore, quo gesta est cuivis, poterat innotescere. -- Sic de donatione Constantini M. ab Historicorum Silentio commentatitiam esse infertur -- cum nulla Silentii causa appareat.* Valere argumentum illud imprimis in Historicis à Silentio ad negationem probavit Schokius in fabula Hamelensium part. III. c. I. pag. 178. Rupertus observ. in Synopsin Besoldi c. XVIII. p. 677. Famæ datum erat Seculo secundo & sequentibus post N. C. Interpretes Græcos LXXII. singulos in peculiari cellula inclusos Scripturæ reliquisse editionem Græcam. Contra hos Hieronymus calamum strinxit, inferendo à Silentio Historiæ antiquæ ad negationem: *Nescio, quis primus autor septuaginta cellulas suo mendacio exstruxerit, quibus divisi eadem scriptitaverint*

cum

cum Aristaeus ejusdem Ptolomaei ὑπερασπιστὴς & multa post tempora Josephus nihil tale retulerit, sed unà Basilica congregatos contulisse scribant. Praef. in Petatevch. Hunc secuti Masius *praef. in Graecam edition. Josuae.* Titelmannus *prolog. apolog. pro editione vulgata.* Bellarm. *lib. II. de Verbo Dei c. VI.* Hottingerus qui *in thesauro philog. lib. I. c. III. quaest. XIII. pag. 348.* cellulas à fabulosis Thalmudistis estructas esse scribit. Confer. Sixtinus Amama *in Anti-barbaro biblico* lib. I. fol. 1. Gerhard. *in Exeg. Loc. Theol. §. 507.* Item *Confession. Cathol. lib. II. speciali part. I. art. I. c. II. pag. 128.* Daniel Chamier. *Panstratia Cathol. Tom. I. fol. 462. & seqq.*

§. VII.

Antiquis temporibus adeo inusitatum non erat, rebus fictis Christianam doctrinam insinuare, ac interdum confirmare. Julianus Apostata Scholas claudi jussit, ne fortè Christianis imbuti principiis, Ethnico furori resistere valerent, prout testatur Ruffinus *L. I. H. E. c. XXXII.* Socrates *lib.* III. *c.* XIX. Sozomenus *L. V. c. XVII.* Apollinarii autem Pater & filius, huic malo succurrere laborarunt, carminibus sanctam exhibendo Scripturam. Pater enim omnem Hebraeorum historiam ad Saulem usque Heroico carmine conscripsit, & Comoedias ac tragoedias ad Poetarum Graecorum imitationem composuit. vid. Micrael. *Synt. H. E. lib.* II. *Sect. H. p. 442.* Filius ex N. T. Evangelia & Scripta Apostolorum in dialogorum Platonicorum coegit formam, teste Socrate in H. E. Hi Poetarum more veris inseruerunt ficta, adeo ut hinc etiam adscribi soleat inventio de Christophoro M. cujus explicationem tradunt sequentem: Ac si Christophorus ille denotet Ecclesiae Praeconem, qui magnus esse debet ac grandi corpore, h. e. magnanimus, perinde ac fortis. Gestare puerum h. e. Salvatoris nostri circumferre doctrinam. Describi ac delineari consuevit in mediis aquis, ubi simul ingentes belluae ipsi insidias struunt; quo pericula Sacerdotum ac Ecclesiae hostes indicarunt; Panis, quem in pera secum circumfert, specialem Dei ac certissimam erga concionatores denotat providentiam. Senex, qui in littore cum lychno praecedens pingitur, Scripturam S. adumbrare debet, quae lumine proprio concionatoribus justam aperit viam. vid. Nicol. Selnec. *part. III. exam. ordinand. de lege moral. pag. 30.* Illa tamen tempora tanta insecuta est barbaries, ut ficta à veris non dignoscere didicerint. Verè talem exstitisset martyrem putat Serarius *Litan. II. pag. 84.* Bouldocus *L. I. de Ecclesia ante legem c. IX.*

pag.

pag. 53. Chriſtophori hujus dentem molarem, qui pugno major fuit, ſe vidiſſe teſtatur Ludovicus Vives ad Auguſtini *L. XV. de Civitate Dei c. IX.* Jacob. Bidermann, *L. I. Epigramm.* LXXXIX. ſequenti huic parentat carmine:

Limina Chriſtophorus ſtellatæ videmt aulæ
Grandior; ad vaſtam limina parva domum
(Nam brevis anguſtos arctabat janua poſtes
Nec ſimilis Magni porta Gigantis erat)
Territus ergo, Poli caperet me regia, dixit;
Janua menſuræ ſi foret apta meæ.
Utendum ingenio eſt; humerotenus altior exſto,
Perq; humiles cervix, non ſubit alta fores.
Iſte aliquis, ſtrictoque caput divellite ferro,
Vertice tranſiri porta minore poteſt.
Protinus excelſa caput à cervice reſectum eſt;
Magnaq; Chriſtophorus jam minor aſtra ſubit.
Ingenium in multo quid quæris turba cerebro?
Plus ſapit abjecto Chriſtophorus cerebro.

§. VIII.

In hunc usque diem Chriſtophorus ille martyr fuiſſe creditur, cujus auxilium Pontificii ſequentibus implorare parati: *O Glorioſe Martyr Chriſtophore, ſis memor noſtri ad Deum omni hora, & tuere ſine mora, corpus ſenſum & honorem conſerva, qui cœli florem meruiſti hic portare, intra ulnas ultra mare, nos per tantam dignitatem, fac vitare pravitatem, amare corde toto Deum vere laude, voto, præ cunctis mundanis iſtis, & ut poſt mundi hujus triſtis blandimenta, te præſente perducamur ad cœli regnum.* vid. Chemnit. *Exam. Concil. Trident. de invocat. Sanct. fol. 582.* Citari merentur verba Apologiæ Auguſt. Confeſſ. ex articulo IX. de invocatione Sanctorum in lib. Symb. pag. 230. *Chriſtophorum pinxit aliquis vir prudens, ut ſignificaret per allegoriam, magnum oportere robur animi eſſe in his, qui ferrent Chriſtum; hoc eſt, qui docerent Evangelium; aut confiterentur, quia neceſſe ſit ſubire maxima pericula. Deinde ſtolidi Monachi apud populum docuerunt invocare Chriſtophorum quaſi talis polyphemus aliquando extitiſſet, hinc ex Pontificiis aliqui nobiscum ſentire coguntur.* Villa Vincentius inquit: *Dubium enim eſt picturam hanc à S. Patribus*

in

in hunc usum propriè excogitatum, ut Evangelii præconem adumbret, qui dum Christum extollit, & circumfert visendum, cognoscendumque omnibus, periclitatur in procellis & fluctibus hujus mundi, sustentatus tamen spe jucundissimorum fructuum imposterum, & vel post hanc vitam suscipiendorum quos baculus superne virens & florens promittit. L. III. de ratione Studii Theolog. c. VII. Confer. Baronius *in Martyr. XXV. Julii.* Becanus *lib. de invocatione Sanctorum pag. 113.* Georgius eques armatus pingi solet, quem prout pictores penicillo, ita calamo descripsit Joh. Baptista Mantuanus in Georgio. Verè sanctum fuisse hunc Georgium testatur Laurentius Surius *tom. II. mense April. pag. 798.* Serarius *Lit. II pag. 20* Extat epigramma Verantii Fortunanti de Basilica in Anglia, in quo de ejus martyrio (cit. Baron.) sequentes leguntur (versus:

Carcere, cæde, siti, vinclis, fame, frigore, flammis,
Confessus Christum duxit ad astra caput.
Qui virtute potens, orientis in arce sepultus
Ecce sub occiduo cardine præbet opem.

Idem à pontificiis his colitur verbis: *Hic nos salvet à peccatis, ut in cœlo cum beatis possimus quiescere*; Hinc Petrus Paulus Vergerius in Concil. Trident. cum traditionem hanc de Georgio non per omnia approbare vellet, in discrimen dignitatis, imo vitæ ac capitis adductus fuit; teste Chemn. l. c. fol. 575. a. Conf. Joh. Sleidan. *Comment. de Stat. Relig. L. XXI. pag. 651.* Micræl. H. E. *L. III. Sect. II. Qu. XXIV. & XXVI. It. Qu. XLVIII. pag. 787.* D. Gerh. Tom. VI. *de Magist. Polit.* § 205. Attamen quascunque crepent minas, quibuscunque sæviant fulminibus, sine dubio hic Georgius in rerum natura nunquam fuit, adeo ut Gelasius dist. XV. fabulam hanc hæreticis tribuat inventoribus. Vid. Melchior Canus Loc. Com. lib II. c. VI. Baronius, qui aliis in traditionibus hujusmodi censendis adeo religiosus esse non solet, hunc tamen Georgiũ nunquam vixisse credit. *Pictura illa S. Georgii, qua effingitur eques armatus, qui hastæ cuspide dracronem interficit, juxta quem etiam virgo posita, manus supplices tendens implorat auxilium, Symboli potius, quam alicujus historiæ opinor esse expressam imaginem. In nullis enim, quæ recensuimus Gregorii actis antiquis, quicquam ejusmodi legitur, sed à Jacobo de Voragine absque aliqua majorum autoritate, ea ad historiam referuntur, quæ potius typum exprimunt*, in Martyr. Rom. April. XXIII. Cum eo sentit Alcasar ad *c. VII. Apoc. pag. 444.* Conf. Andreæ Riveti

Jesuita vapulans cap. VII. n. XX. XXI. pag. 128. Joh. Reinoldi *de Ecclesia Romana Idololatria c. V. Sect. XXII.* Simili ferè modo videtur Judæus ille fictus non-mortalis ad Christianam religionem confirmandam, prout Christophorus & Georgius. Hac de causa D. Danhauer in Dramat. Sacr. Theat. II. (ubi phantasmata fictarum personarũ introducit) in eadẽ scena sistit Christophorũ M. Georgiũ & Judæũ immortalem.

§. IX.

Ulterius falsitatis argumentum esse solet, si autores diversi, cum eandem describunt rem, sibi non constent. Quemadmodum testimonia illa, quæ Judæi adversus Salvatorem nostrum conquisiverunt, parum æstimantur inde, quod non convenerint inter se Marci XIV, v. 56. Imo pro nullo habentur testimonio Matth. XXVI. v. 59. Discordiam varietatemq; historicorum mendacii notam dicit Paulus Diaconus *lib. IV. miscel. c. II. & XIII.* Julius Capitol. *in maxim. & Balbin. c. XV.* De Judæo autem immortali tot diversæ sententiæ, & tot contradictiones occurrunt, ut exinde optime jure suspecta habeatur illa relatio. Matthæus Paris, cumque eo Cluverus & alii scribunt, hominem hunc, ante Baptismum Cartaphilum, postquam vero ab Anania baptisatus, Josephũ appellatum fuisse. Botoreus in historia nomen huic fuisse refert Gregorii. Libavius in praxi Alchimiæ eundem Buttadæum appellat. Chrysostomus Dudulæus ex relatione Pauli ab Eizen Ahasverum vocat. Sutorem se fuisse dixit Hamburgi ac Numburgi, adeo ut fortunarum suarum sedem non procul à porta in civitate Jerusalem habuerit, referente Paulo ab Eizen, Chrysostomo Dudulæo, Nicolao Helvadero &c. Paris vero & Cluverus eum janitorem fuisse Pilati tradunt. Rudolphus Botoreus ac Bulengerus cerdonem dicunt, Hinc ille Judæum hunc, Salvatorem nostrum abegisse de taberna sua, forma sive formula calcei, hi vero pugno scribunt. Numburgi nec stare nec sedere potuit, adeo ut durante concione in templo modo antrorsum modo retrorsũ iverit: Dixit ibidem, quod hactenus nec noctu nec die qvieverit, sed sine cibo ac potu, absque somno & quiete miraculosè tot secula conservatus fuerit. In Armenia autem non solum stare sed & sedere, imo aliquoties cibũ capere potuit, cum Episcopo Armeniæ prout Paris notavit. Hamburgi & in Armenia munera sibi oblata contempsit, nec ultra duos accepit obulos, ex quibus illico eleemosynas fecit, vid. Dudulæus ac Parisius. Numburgi autẽ à mercatoribus amplissimis ornatus est muneribus.

§. X.

§. X.

Et quis tandem crederet, Salvatorem nostrum amantissimum, qui ad miraculum usque patienter tulit sputum, colaphos, verba, flagella & ipsum crucis supplicium, limites hujus virtutis circa misellum hunc Judæum transgressum esse? Tanta sane ejus fuit patientia, ut latroni in cruce conversionis fuerit occasio. Hic enim citra dubium de Christi miraculis varia audiverat, quæ tamen parum curavit. In cruce videbat Dominum non miracula edentem, sed opprobria injusta patientem, tunc dixit: Nos quidem justè, hic vero quid mali fecit? Luc. XXIII. v. 41. Cum injurias & maledicta susciperet, derisus & contemptus, malignã illam, & longo usu obduratam latronis mentem immutare valuit. In crucis jam constituto doloribus Salvatori nostro Principes Sacerdotũ cum Scribis & Senioribus illudentes dicebant: Si Rex Israel est, descendat hinc de cruce, & credimus illi Matth. XXVII. v. 42. Quærat aliquis, cur non descenderit? Siquidem viri Primates, huic miraculo se credituros promiserint: Respondet Augustinus tract. XXXVII. in Joh. circa finem: *Qui patientiam docebat, ideo potentiam differebat. Si enim quasi commotus ad eorum verba descendisset, victus conviciorum dolore existimaretur. Nam quid magnum ei fuit de cruce descendere, qui potuit resurgere de Sepulchro?* Hinc Tertullianus jure invehitur adversus Pharisæorum Principes, quod innocentiam Salvatoris Donmini nostri videntes, tot opprobria, & dolores, & cruciatus tãta patientia feretem, non crediderint in Deum. lib. de Patientia c. III. Qui flagellationes, coronam spineam, quos universus Dæmonum grex excogitare valuit cruciatus, absque minis tulit, & hujus malitia Sutoris consuti, injurias præsenti animo suscipere paratus fuisset. *Is convitiis affectus non vicissim convitiabatur, cum malis afficeretur non minabatur, sed committebat causam eam ei, qui juste judicat* I. Petr. II. v. 23. Id quidem certum, ingentem fuisse ligni molẽ, cui vir maturæ ætatis erat affingendus; Item Salvatorem nostrum viribus fractum, lento incessisse gradu; verum Judæi & milites ad supplicii executionem constituti, minis ac verberibus bajulo afflictissimo in via molesti esse nolebãt, quin potius de sublevando onere cogitaverint. Cum enim ita confectus doloribus, tum ex agonia in horto, tum ex verberibus, vexationibus, & flagris ministrorum ei illudentium tum ex continuis vigiliis, ex flagellatione, & coronæ tandem spineæ violenta impositione, adeo ut oneri crucis ferendo vix par vi-

deretur, imposuerunt Simoni Cyrenæo Christi crucem Matth. XXVII. v. 32. Marc. XV. v. 21. Luc. XXIII. v. 26. Non ut viribus exhausto benefacerent, sed ne forte Salvator, quem severioribus suppliciis servatum volebant, sub crucis onere exspiret ac emoriatur. Hinc constat, relationis hujus autorē, sibi de simplicitate vulgi ludos facere, ac ferè jam dementatam figmentis fallere voluisse. Credimus ergo commentum hoc inane inter aniles illas fabulas, quas vetulæ, dum fusum digitis torquent, ad lucernam inter juvenculas narrare solent, esse numerandum.

§. XI.

Thesi probata ordo postulat, ut antithesin experiamur. Qui sub hujus vexillis stipendia faciunt, defendere nituntur Judæum memoratū vixisse olim, & nostris adhuc superesse temporibus. Chrysostomus Dudulæus in Relation. Germ. & ex eo Joh. Georg. Hadck. sequentibus rem tradunt & probant: Es hat Paulus von Eitzen der Heiligen Schrifft „Doctor, wahrhafftig zu seyn für etzlichen Jahren erzehlet / als er in „seiner Jugēd zu Wittēberg studiret und im Winter an. MDLXXIV. „heim zu seinen Eltern gen Hamburg gereiset / habe er den nehesten „Soñtag in der Kirchen unter der Predigt einen langen Mann / wel„cher eine lange Person / mit langen über die Schultern gehangenen „Haaren gegen der Cantzel über Barfuß gesehen / welcher mit solcher „Andacht die Predigt angehöret / daß weñ der Nahme JEsus genen„net wurd / sich höchst und demütigst geneiget / an seine Brust inniglich „geschlagē und geseufftzet. Er aber hat keine andere Kleidung gehabt „in solchem harten und kaltē Winter / als ein armer Bettler ... Nun „hat gleichwol vorgemeldeter Doctor nach gehaltner Predigt fleißig „nachgefraget / an welchem Ort der Mann anzutreffen sey / und nach„dem er solches erforschet / hat er sich bey ihm gar eigendlich erkundi„get / woher er wäre / und wie lang er sich im Winter auffgehalten / „darauff hat er nun bescheidentlich geantwortet und gesaget: Er sey „ein gebohrner Jude von Jerusalem gebürtig / mit Nahmen heisse er „Ahasverus, seines Handwercks ein Schumacher daselbst / auch bey „der Creutzigung Christi / und seinē Tode damahls persöhnlich gewe„sen / und also von der Zeit hero lebendig geblieben. ... Was nun „Gott mit ihm vorhabe / daß er in diesem elenden Leben / so herumb „wandern / und ihn so elendiglich anschauen lasse / könte er nichts an„ders gedenckē / Gott wolle an ihn vielleicht biß an den Jüngstē Tag / wie-

wider die Jüden einen lebendigen Zeugen/dadurch die Ungläubigen" und Gottlosen alle/welche sich zwar Christen nennen/des Sterbens" Christi zu erinnern und sie zur Buße möchte bekehret werdē. Seines" theils möchte er wol leiden/daß ihn Gott aus diesem schnöden Leben" und Jammerthal in den Himmel abfodere. His addi potest Antonius" Colerus, qui Judæum hunc immortalem Lubecæ suo tempore fuisse testatur, prout verba Henrici Bangerti §. III. citata ostendunt.

§. XII.

Ex his, quæ vim aliquam inferendi habere videntur, sunt: (1) Quod D. Paulus ab Eizen cum Judæo illo fuerit locutus. (2) Quod homo ille se immortalem circumvagantem Judæum dixerit. Verum ex mente Chrysostomi illa valent non in statu, sed in ampliatione. Non enim Theologiæ Doctor, sed juvenis, qui postea summos consecutus honores, vidit hominem statura magnum, crinibus per humeros diffusis, discalceatum; *Juvenes* autem *creduli sunt, quia nondum in multis decepti*, inquit Aristot. II. Rhetor. c. XII. Nec etiam Paulus ab Eizen illa retulit Chrysostomo Dudulæo, qui aliquot annos post illum vixit, sed forte rumori ac famæ inconstanti fidem habuit. *Fama quodammodo videtur veritatem prospicere & audire; quam ob causam sæpenumero fallit, & tum ad gratiam blanditur, tum etiam mendacia spargit*, juxta Ælianum L. I. Hinc benè Virgilius L. IV. Æneid. v. 175.

Fama malum quô non aliud velocius ullum
Mobilitate viget, viresque acquirit eundo,
Parva metu primo, mox sese attollit in auras,
Ingrediturque solo, & caput inter nubila condit.

Habuit enim is disputationem inauguralem Wittenbergæ, de discrimine veræ Ecclesiæ Dei & aliorum hominum, sub præsidio Philippi Melanchthonis Anno M D LVI. d. XVIII. Maji. Ergo ille Paulus ab Eizen Anno M D LXXIV. ulterius Juvenis non fuit; Anno LX. ejusdē seculi Commentarium in Genesin ut D. Theol. & Superint. publici juris fecit. Ad Coleri testimonium Resp. privatum aliquod esse documentum, ad rem tanti momenti probandam plane ineptum; Imprimis cum nulla addita sit circumstantia, quæ relationi ex parte fidem conciliare queat. Vix credibile immortalem hunc Judæum Hamburgi ac Lubecæ fuisse, adeo ut nemo præter Paulum ab Eizen & Antonium Colerum ejus habuerit notitiam. Et licet omnia bene se haberent, vix tamen aliquis ar-

gumenti hujus probaret consequentiam; Quia homo ille à Dudulæo descriptus se immortalem esse dixit, ergo revera talis fuit. Si illa valeret ratio, quid fiet de falsis Salvatoris testibus. Benchoabus multis arcibus in Juudæa occupatis per XXX annos Messiæ sibi tribuit nomen, à suis tandē occisus, de quo conf. Micræl. *H.E. Lib. II. Sect. I. quæst. XXXV.* Origenes *lib. I. contra Celsum* narrat, quod Dositæus Samaritanus, post Christum natum se Messiam esse dixerit. De Theuda refert Lucas in actis Apostorum quod se aliquid magni esse aliis persuadere laboraverit, adeo ut circiter CCCC homines in suas traxerit partes, qui tandem occisus c. V. v. 36. Præstigiatorem hunc Josephus appellat, cujus caput abscissum Hierosolymas est portatum lib. XX. Antiquitatum c. II.

§. XIII.

De Simone Mago in Actis c. VIII. v. 19. legitur, quod artibus magicis hanc sibi conciliaverit autoritatem, ut omnes ferè homines illum tanquam Magnam Dei virtutem observaverint. De eo refert Tertullianus Just. Martyr, Irenæus & Eusebius, quod illi Romæ statua fuerit posita, hac inscriptione: Simoni Deo Sancto vid. Camerarius tom. I. operum in horis succisivis pag. 327. Putant tamen nonnulli, statuam hanc non fuisse erectam Simoni Mago, sed Deo illi Sabinorum antiquissimo, qui Semo Sancus Fidius dictus; Cum Romæ in Tyberis Insula anno Christi MDXXIV. lapis fuerit effosus hac in scriptione: Semoni, Sanco, Deo, Fidio, Sacrum. Hujus Dei mentionē fecerunt Livius *Lib. VIII.* Ovidius *lib. VI. Fastor.* Dionysius Halicarnasseus *Lib. IV.* Augustinus *de Civit. Dei.* Confer. Micrælius *loc. cit. p. 287.* Gregorius Turonensis *lib. XI. Histor. c. VI.* narrat de quodam Burdegalensi Desiderio, quod is magicâ arte hominibus imposuerit, seque Christum esse mira abstinentia (quam tamen in gluvie clam abundè compensavit) confirmare voluerit, qui tandem dolo cognito urbe ejéctus est. Huc referri potest David Georgius, qui circa annum MDXXVII. se Christum esse docuit. Tradidit is Scripturam S. esse imperfectam, suam tamen doctrinam ad hominis salutem esse sufficientem. Se mundum judicaturū, immortalem imo, ipso Christo esse præstantiorem, cum etiam peccatū in Spiritum S. remittere se posse gloriatꝰ sit, Thuan. lib. XX Nostro Seculo Quakerorum Princeps James Naylor Dei affectavit titulum. Is enim anno MDCLVI. d. 24. Octobr. una cum Timotheo Wedlock oppidum Bristol ingressus, cui duæ mulieres equum ducebant canentes: Sanctus,

San-

Sanctus, Sanctus est Deus Israel. Cum vero idem & septem ejus discipuli in carcerem ducerentur, Prophetam se à Deo missum, agnum Dei, & unigenitum Dei filium dixit, vid. Theodor. Rhay *in confusa confessione Trementium seu Quakerorum c. III. pag. 23.* Examē & criminalis executio reperiuntur in libro cui titulus: Quaker Jesus. Confer. Lassenius von der Quaker Sect. Daniel Hartnaeccius *continuat. Micrel.* alium nominat ex Quakerorum Secta Gylpin de Kendal qui simili modo Deum se esse mentitus est. *Is* enim anno MDCLIII. Mense Majo *raptu quodam per plateas discurrens, tandem ante fores musici cujusdam constitit, & aperiri eas sibi petiit, eo quod Christus adesset. Intromissus autem veluti tabidus & mente captus musica quadam instrumenta corripit fidibus, sed minime ad artis praescriptum canere & tandem saltare incipit. Rogatus causam, & quid sibi gesticulationes illa velint? respondit, se quidem musica minime omnium delectari, sed spiritum sibi modo significasse, quod simile gaudium sit in cœlo super conversione peccatoris* pag. 1058. Si vero facile quis his confessionibus non movetur, quomodo ergo homo ille, qui se Judæum dixit immortalem illico fidem facere potuit.

§. XIV.

Verum sine dubio excipient, scivisse tamen hunc hominem exacte passionis Christi circumstantias, de ejus resurrectione, & iis qui cum Christo resurrexerunt, & Sanctorum venerunt civitatem. Ulterius narravit varia de Apostolis, ejusque discipulis, de Rerumpublicarum mutationibus; Variis etiam usus est linguis in Germania germanica, in Gallia gallica, in Hispania hispanica est locutus lingua, adeo ut quasi his confirmaverit illa, quæ retulit de ejus conditione. Vixit præterea piè ac religiosè prout de illo Paris. loc. cit. refert. Sed respondemꝰ hanc objectionem petere principium. An enim unquam talis homo fuerit, qui immortalem se dixit Judæum, omnibꝰ illis circumstantiis, quemadmodum referri solet, illud est, de quo dubitamus. Et licet concedatur, fuisse aliquando talē, qui nonnulla de Salvatoris nostri morte recensere valuerit Judæū; Vel enim illa, quæ protulit, scripta sunt in verbo Dei, vel in Historia antiqua, vel minus. Si prius, inde petere potuit, quæ recensuit. Si posteriꝰ, dubium adhuc erit, num vera sint illa, quæ dixit. Fuissent enim illa, quæ præter Scripturam S. retulit, vel de fide, & se omnino falsa. *Nobis* enim *curiositate opus non est, post Jesum Christum, nec inquisitione post Evangelium, cum enim credimus, nihil desideramus ultra*

credere, quia hoc primum credimus non esse quod ultra credere debeamus, sunt verba Tertulliani de præscript. adversus Hæret. c. VIII. pag. 203. edit. Commel. anno MDCVIII. Conf. Chrysost. Homil. XLIX. operis imperfecti; *Quid si diversa à Scripturis fabulari vultis, cur nobiscum concertatis, qui neque loqui, neque audire sustinemus, quod extraneum sit ab istis*, scribit Athanasius epist. de incarnat. Christi contra Apollinarium tom. I. fol. 484. Vel de moribus, ut quæ ad historiam spectant, tunc probandum restaret, illa non reperiri in ullo historico; & non esse figmentum ejus qui dicit. Ad linguarum usum diversum respondetur, in omni seculo fuisse homines, qui linguarum dono fuêre instructi; nemo tamen hos pro mundi miraculis habuit, multo minus pro non mortalibus. Fuit hic Regiomonti anno MCXXXVI. homo nequissimus, qui se summum Deum mentiebatur esse, hinc talem sibi composuit honoris montem: Wir Johann Albrecht Adelgreiff/*Syrdos Amada Canata, Kikis, Schmalkallaldis, Elioris*, Uber-Ertzt-Hoherpriester/Käyser und des Heiligen Göttlichen Reichs König/der gantzen Welt Friede-Fürst/Richter der Lebendigen und der Todten/GOTT und der Vater in welches Herrlichkeit CHRISTUS kommen soll zum Jüngsten Gericht/HERR aller Herren und König aller Könige. Hos titulos variis enisus confirmare miraculis, linguis variis usus, Hebraica, Græcâ, Latinâ, Polonicâ, Litvanicâ, Curonicâ, Bohemicâ, & Germanicâ. Dignam vero impostor ille consecutus est mercedem, dum die XI. Octobr. decollatus, at ejus cadaver igne consumptum fuit. De illo legi potest Theatrum Europæum *Tom. III. pag.* 720. Elias Prætorius im Spiegel der Mißbräuche, M. Christoph. Hartknoch, *H. E. Prussiæ p.* 588.

§. XV.

Hæret tamen adhuc scrupulus. Objiciunt quippe vixisse hunc piè ac honestè, adeo ut judicii diē semper exspectaverit, victu moderato & vestitu contentꝰ, omnes divitias & munera sibi oblata contempserit, prout de illo scribit Paris loc. cit. Verum & is facili negotio eximitur. Vixerunt olim Gentiles, Judæi & alii satis honestè ac religiosè, & adhuc vivūt. Fuit superiori seculo aliquis Agyrta, qui se Johannē Evāgelistā esse mentitꝰ est. Vixit is procul dubio religiosè ac piè alias nec vulgo satis credulo fidē facere potuisset. Attamē Tolosæ in Hispania est combustꝰ, de quo Gisbertꝰ Voëtiꝰ disput. Select. part. I. pag. 1446. Divitias ac opes

con-

contempserunt varii. Inter alios nominamus Joachimum Fortium Ringelbergium, cujus verba sequentia citat Melchior Adami in vitis Philosophorum pag. 48. *Eo sum ingenio, semper fui, & semper ero, ut summam inopiam quam summas opes malim, metuerem enim ne perniciosa esca mentem occuparet meam, neve tam vilis mentili cura studia dulcissima impediret. Mediocrem modum ad vitam tuendam necessarium esse non pernego, nec aurum contemno, sed magnas opes quæ mentem à literis abducere queant. Ferè fit ut bona animi, corporis mala, rursusque corporis bona, animi mala sunt. Nihil sanè rarius, nihilque magis arduum puto, quam hominem esse, & eruditum & divitem;* Nihil ergo Judæus hic immortalis peculiare retinet quo relationi veritatem conciliare potuerit.

§. XVI.

Ulterius Johann. Georg. Hadck, cum aliis sufficienter fabulam hanc defendi posse putant, exinde, quod Johannes c. XX. v. 30. dicat: *Multa etiam alia edidit signa Jesus in discipulorum suorum conspectu quæ non sunt scripta in hoc libro.* Item c. XXI. v. 25. *Sunt autem & alia multa quæ fecit Jesus, quæ si scribantur sigillatim, ne quidem mundum ipsum opinor capturum, eos, qui scriberentur libros.* Sed quid illa ad Judæum immortalem? Hic medius terminus Syllogismum vitiosissimum ex puris conficeret particularibus: Aliqua miracula, quæ Deus fecit, non sunt scripta. Traditio de Judæo immortali, est aliquod miraculum, Ergò. Similis est collectio, ac si quis inferret: Aliquis homo est immortalis, nempè ex mente Parisii, Dudulæus est aliquis homo. Ergo est ille immortalis Judæus, cui tantopere patrocinatur. Hoc modo commentitiæ quælibet fabellæ pro divinis haberentur miraculis. Et sanè si Evangelistæ ex illorum sententia, & alii antiquissimi historici, de Judæo immortali studio nihil notaverunt, quis hanc licentiam dedit Dudulæo & aliis, ut illa Scriptis traderent? *Cum Christus ipse tacuerit ea, quis nostrum dicat: illa vel illa sunt. Aut si dicere audeat, unde probabit? Quis enim est tam vanus, aut temerarius, qui cum dixerit etiam verba, quibus voluerit, & quæ voluerit, sine ullo testimonio divino affirmat ea esse, quæ tunc Dominus dicere voluit;* Scribit egregie Augustinus tractat. CXVI. in Johann. Multa esse facta, quæ tamen non sunt scripta, certum quidem est, sed exinde colligere: Ergo hoc vel illud factum & non

 scri-

scriptum, citra crimen fallaciæ consequentis non licet: A non distributo enim ad distributum, non valet consequentia.

§. XVII.

Porro objiciunt nonnulli non penitus vanam esse sententiam, quam multi populi celebrant ex Hesiod. *lib. I. operum & dierum v. 762.* & Aristotele *VII. Ethicorum c. XIII.* Famam temere nasci non solere, juxta Cic. *lib. II. ad Heren.* De Judæo immortali plurimi, ac præclari testantur historici, antiqui pariter ac neoterici. Ex antiquis Mathæus Parisius, qui teste Antonio Possevino seculo XIV. post natum Christum, vel potius juxta Calculum Vossii tract. II. de Histor. Græc & lat. Seculo XII. anno MCCXLII. vixit. Nec est quod de ejus aliquis dubitet sinceritate, cum à Flacio Illyrico, Stratemanno, & aliis inter veritatis testes sit relatus. Johannes Cluverus in Academia Sorana Professor Regius, vir de Historia merissimus, prout in aliis sic & in relatione præsenti, Parisii confirmat sententiam. His addi possunt varii in antecedentibus nominati. Verum respondetur, potentissimam quidem esse probationem, si ostendi queat omnes in quod dicimus consentire, juxta Aristotel lib. Eodem. c. VI. & Senec. epist. CXVI Non tamen quicquid unus aut alter affirmat, instar Evangelii est recipiendum. Ad Ciceronis verba respondetur ex Cicer. loc. cit. *Non facile debere credi rumoribus.* Parisius in aliis Historicus non contemnendus, attamen interdum, bonus dormitat Homerus: *Vix ullum reperiri Historicum etiamsi soli quærendus tradatur, in quo non labecula aliqua deprehendi queat*, inquit Nicodem. Frischlin. *Method. Hist pag 83.* Conf. Kirchmayer *in historia Hamelensium. Quidam vero creduli, quidam negligentes, quibusdam mendacium obrepit, quibusdam placet, illi non evitant, hi appetunt*, teste Senec. lib. VII. natural. quæst. c. XVI. Flacius ac Stratemannus, Parisium veritatis testem dicunt, non propter fabulam de Judæo immortali, sed quia bona fide, quæ contra papatum faciunt, annotata reliquit. Verba Stratemanni sunt; *Scripsit hic testis veritatis historiam Anglicam, in qua enormia Scelera Pontificium egregiè depinxit, vocans eos Anti Christos, fures nocturnos ac latrones. Exitu IX Waldens. pag. 811.* Flacius in Catalogo testium veritatis à fol. 365. ad 378. ex Parisio delicta Pontificium notavit. Inter alia vero graviora, paucissima citamus verba, quæ Parisius ad annum Domini MCCLIV. notata reliquit; *Transiit hic annus Romanæ Ec-*

clesia

clesiæ & Papali curiæ, si devotionem reputes, virulentissimus. Exspiravit enim quæ consuevit haberi devotio, habita à Prælatis & Populo, penes matrem Romanam Ecclesiam, & Patrem & Pastorem Dominum nostrum Papam; Et si illa curia fideles Christi multoties, usque ad amaritudinem Spiritus cruentaverit, nunquam tamen sicut & sequenti anno, tam lethaliter, universos Christi servos & singulos, sauciavit. Coguntur enim insontes idololatræ, & quasi apostatæ veritati, quæ Deus est, abrenunciare; Et præter hoc, quod intolerabile est, temporalia bona violenter deprædantur. Papa operatur omnia, non in ædificationem, sed in ruinam. -- Concessa fuit decima in subsidium terræ sanctæ, cogimur eam transferre in subsidium Apuliæ, contra Christianos. Ex obligatione injustissima, graviora subire cogimur: Multipliciter mentiri, falso juramento præstito, quod in utroque testamento cœlitus prohibetur. Concedere cogimur terminos solutionis, quos ullo modo possumus observare, nisi incidamus in laqueos usurariorum, quos socios eorum & participes novimus; Datur potestas personis prorsus indignis, super nobiles Ecclesias, venduntur Prælati ut boves & asini. &c.

§. XVIII.

Nec sine insigni vitio à particulari ad universale argumentari licet; Vara refert Paris. in uno vel in alio loco, ergò semper. Bellarminum Orthodoxiæ testem esse, integro ostendit libro Doct. Joih. Gerh. Idem, conscripsit Confessionem Catholicam, ubi Pontificiorum collegit testimonia contra Pontificios. D. Joh. Georg. Dorschæus, Thomam Aquinatem, veritatis confessorem esse, prolixè probavit. Exinde tamen nec nominati Theologi celeberrimi, nec reliqui veræ Ecclesiæ Doctores, colligunt, quod vel Bellarminus, vel Thomas de Aquino, nunquam falsa scripserint. Ipse Diabolus aliquando vera loquitur, ut constat ex Marc. III. v. 11. & 12. ex Luc. IV v. 41. Quæ loca egregie explicavit (forte) D. Bebelius, in libello cui titulum fecit: *testimonium Diabolorum*; Interim verissima sunt, quæ gloriosissimus noster Salvator inquit Joh. VIII. v. 44. *Quotiescunque Diabolus loquitur mendacium, de suo loquitur; quia mendax est & pater mendacii. Concessum est Diabolo interdum vera dicere ut mendacium suum rara veritate commendet, si enim nunquam verum diceret, nec ad tentationem poterat sufficere defectio ejus*, iinquit Chrysost.

 Oper.

Oper. Imperf. in Matth. (vel quicunque hujus operis autor. Petrus Wastelius Carmelita in vindiciis suis, Joh. Hierosolymit. esse putat. Alii autem vel Ariani cujusdam, vel Catholici, & ab Arianis corruptum judicant, vid. D. Dorschæus *disp. abus. pag. 138.* Robertus Bellarmin. *de Script. Eccles. pag. 94.*) homil. XIX. Hinc universalissima Apostoli & hic obtinet regula: *Omnia probate quod bonum est retinete.* I. Thess. V. v. 21. Ab hujus auctoris, Parisii nempe nutu, reliqui omnes toti pendent; Hinc parum illos juvat, licet fabulam hanc ornare velint societate magni viri, qui eundem ipsis erraverit errorem. *Peccantium enim multitudo non parit errori patrocinium*, juxta Hieronymi epist. LXVI. ad Ruffinum. Similes hi sunt Pastori, cui persuasissimum erat, nihil omnino esse falsum, quod semel typis esset excusum, de quo Melchior Canus lib. II. loc. Com. cap. penultimo. Prout nec Ecclesia, nec Papa, de non Canonico libro, possunt facere Canonicum, juxta Bellarm. *Lib. I. de Verbo Dei c. X.* & Gretscherum *in defensione Bellarm.* Ita nec aliquot Historici fabulam in veram transmutare possunt historiam. Communi laborant vitio superstitiosi rerum gestarum auctores, ut oscitante primo oscitent & alii. Error aliquoties repetitus in veram historiam converti non solet. Putat equidem Cluverus tempore Parisii communem fuisse famam de Judæo immortali, sed historiæ veritas non pendet à vulgo; hic enim fabulis delectatur, adeò ut benè dixerit B. Lutherus in colloquiis commensalibus fol. 194. Der grosse Hauffe will einen Mosen mit Hörnern haben. Nulla pronior ad errorem atque præcipitium via est, quam per vulgi ire vestigia. Unde Democritus: *Unus mihi pro populo est, populus pro uno*, vid. Senec. Epist. VII. Cluverum obtorto quasi collo, ac invitum, hujus figmenti patroni rapiunt. Ejus verba sunt sequentia: *Habebant & in sermonibus rem plerisque incredibilem Saxones nostri, nimirum commeare per urbes Judæum quendam immortalem. - - Visa & nobis res portentoso mendacio affinis &c.* Hæc verba Anonymus ut in suas partes commodius trahere posset, sequenti modo vertit: Es habē uns (in diesem MDCIV. Jahr unsere Sachsen für gewiß berichtet/ 2c. En in limine dolum! Nihil enim de certitudine relationis in textu, quin potius plerisque incredibilem dixit.

§. XIX.

Tandem nonnulli putant concedenda esse illa omnia, quæ de Judæo

dæo circumferuntur, cum faciant ad confirmandam passionis historiam, Salvatoris nostri omnipotentiam, Judæorum item convincendam pertinaciam, ac redarguendam. Illud intendere videtur Paris. loc. cit. Cluverus & Henricus Bangertus. Is enim loco citato sequentia tradit: *Si vera essent, quæ Matthæus Paris ante hosce annos quadringentos, de illo, ad annum MCCXXVIII. & MCCLVII. posteritati prodidit, quæque postea sub initium seculi nostri, eodem videlicet tempore, quo Colerus hæc notavit, Chrysostomus Dudulæus peculiari scripto vulgavit, egregium sanè Christianæ fidei argumentum contra Judæos præberent.* Sed non est, ut aliquis cum divite ex Luc. XVI. è mortuis suscitatum vel immortalem desideret legis ac Evangelii interpretem. Restant Evangelistarum scripta, ex quibus sufficientissima passionis cognitio peti potest; Reliqva omnia citra fabulas expediri possunt. *Sine mendacio confirmabitur verbum legis, & sapientia in ore fidelis complanabitur.* Syrach. cap. XXXIV. v. 8. Qualis ista probandi ratio, ex falsis velle colligere vera? In promovenda veritate divina, fabulæ prohibitæ sunt: *Numquid enim Deus indiget vestro mendacio, ut pro eo loquamini dolos?* Job. XIII, v. 7. Hoc modo quis veritati notam inureret, ac si citra mendacii patrocinium defendi non posset. *Nec historia debet egredi veritatem, & honestè factis veritas sufficit,* inquit Plin. lib. VII. Epist. XXXIII. Ex hujusmodi fabellis adversarii ansam capiunt calumniandi, quemadmodum egregiè idem explicat Joh. Hornbeck de convincendis Judæis in proleg. §. V. pag. 18. *Inter quæ (figmenta) hoc loco prætereundum non videtur, quod mihi à Judæis quandoque exprobratum, ubi videbant, ex vano aliquo rumore, ad sua loca confluere, immensam hominum papalium turbam visurorum (uti falsò sparsum fuerat) Judæum, qui à Christi temporibus superfuisset, & vagari incertis sedibus credebatur usq; ad diem adventus Christi novissimum, quærebant: an tale quid de Judæo aliquo nostra in lege (sic vulgo loquntur) contineretur? & quomodo adeo creduli essent Christiani & mendaciis addicti? Fateor haud leve scandalum sic ipsis objici. Jam & historiis nonnullis, cætera notæ haud infimæ insertam illam vagantis Judæi legendam magis indignamur. Merè nugæ &c.* Aristoteles aliquando interrogatus; quid lucri facerent mendaces? respondit: ut quando verum dicunt iis non credatur. vid.

Diogen.

Diogen. Laërt. *in vit. Philosoph.* Franciscus Patricius *in discuss. Peripat. fol. 12.* *Quicunq; turpi fraude semel innotuit, etiamsi verum dicit, amittit fidem*, inquit Phœdrus fab. X. lib. I. Ad hæc testimonia citata non probant probandum, sub certa conditione, si vera esset nempè relatio, firmissimum inde peti posse contra Judæos argumentum, credunt citati Historici. Verum hic conditionalis nihil ponit, cum in antecedentibus evictum sit, traditionem hanc, otiosi alicujus ingenii excrementum, non veram sapere historiam. Hujusmodi nugis, piam adhibuit censuram Mantuanus, cujus verba Coronidis loco citamus:

- - - Nullus Idoneus autor
Nec testis productus adhuc; Ideoq; relinquam
Talia, quæ possunt, quædam figmenta videri.
Nostra etenim nugas, deliramentaq; damnat
Religio, nec dat linguis mendacibus aures.